

Lambert Ehrlich 2014

Dr. Janez Juhant

Nekateri sprašujejo, zakaj vsako leto žalna slovesnost ob umoru Slovenca, narodnega delavca, človeka krščanskih etičnih korenin, Evropejca, demokrata ter duhovnika in profesorja Teološke fakultete takratne Univerze kralja Aleksandra v Ljubljani. Na drugi strani smo presenečeni, koga vse ljudje pri nas poveljujejo, mnogi celo tiste, ki so zaradi svoje oblastizelnosti morili naše prednike. Sicer pa, ali ne obujamo spomina svojih dragih ob obletnicah in godovih?

Zal pa glede takih razmišljanj tudi intelektuali niso izjema in celo kak profesor naše ustanove včasih nima izdelanih kriterijev. Ob tem mi prihajajo na misel besede škofa Vovka, ki je v svoje spomine izlil žalost ob teoloških profesorjih, ki v takratnih zahtevnih časih niso opravili svojega poslanstva skladno s krščanskimi načeli in človeškimi etičnimi obvezami. Časi so bili zahtevni, a pogumnih kot Vovk je bilo in jih je še vedno (pre)malo, zato so on in drugi za njim plačali toliko večjo ceno. Ko se torej sprašujemo zakaj, je odgovor na dlani: kristjani in verjamem, da posebej mi na tej ustanovi ne smemo kar tako mimo človeka, ki je postal žrtev, ker je zastavil svoje življenje za resnico in pravičnost.

Začetek te tragične zgodbe Slovencev, podobno kot je zapisal Figes v 800 strani dolgi pripovedi o spletu okoliščin ruske revolucije in jo poimenoval tragedija ljudstva, sta leti 1941 z ustanovitvijo protiimperialistične fronte in 1942 z množičnimi pomori vodilnih demokratičnih ljudi v Sloveniji, bana Natlačena in drugih pretežno krščanskih Slovencev. Segi pa tragedija nazaj v slovensko zgodovino, ne le v trideseta leta z okrepljeno dejavnostjo partije v Sloveniji, pač verjetno v še bolj oddaljeno preteklost, posebej v socialne in širše družbene razmere pri nas. Tragedija ljudstva ruske boljševiške revolucije je terjala milijone žrtev, tragedija slovenskega ljudstva pa je sorazmerno enako veliko število, saj večine žrtev ni povzročila vojna, pač pa revolucija.

Še posebej kot kristjani in sodelavci na ustanovi, na kateri in za katero je deloval Ehrlich kot profesor, smo dolžni svetu, v katerem živimo, pričevati, da je umrl kot nedolžna žrtev zarote, in tako tudi danes ohranjati resnico in pravičnost. To pričevanje je zanj in za številne žrtve medvojnega in povojnega nasilja marsikdaj glas vpijočega v puščavi, a kristjani bi najbrž zatajili svoje poslanstvo, če tega po svoji krščanski vesti ne bi počeli. S tem ne izpolnjujemo le svoje krščanske in stanovske dolžnosti do pokojnega profesorja, pač pa pričujemo za resnico nedolžnih žrtev. S tem pa pomagamo k snemanju mask naše polpreteklosti in sedanjosti ter v družbeno zavest uveljavljamo resnico nedolžnih,

med katerimi je bil tudi pokojni profesor. Ta nam v teh zahtevnih časih kliče v zavest z višarsko oporoko tudi pomembno narodno-strateško sporočilo. Vsi državljani, ki nosite v sebi krščansko in narodno srce, kakšnega je imel Ehrlich, združite svoja srca v sodelovanje za blagor domovine. Slovenija je danes znova na pomembni preskušnji. Znova nam kliče z Višarij: Združite svoje narodne sile in se povežite, da bo Slovenija spet postala središče Evrope in na krščanskih duhovnih temeljih, za katere so si prizadevali za njimi tudi tvorci modernih evropskih povezav, vez med slovanskimi, germanskimi in romanskimi narodi.

Dnevi pred nami so spomin na številne, ki jih je ob koncu druge svetovne vojne v Sloveniji zajela maščevalna roka zmagovalcev. Njihova nečloveška usoda nam govori iz brezen, jam in drugi prikritih koščkov slovanske zemlje o trpljenju, smrti pa tudi o odpuščanju in spravi ter nam narekuje dolžnost spomina: Kamničan Anton Stele je bil takrat šestleten deček, ko je skozi okno svojega doma sredi Kamnika s starši, sestrami in z brati gledal, kako ženejo mimo nesrečnike. Med njimi so bile ženske z otroki v naročju in spogledala sta se s fantkom njegovih let in njegove oči ga spremljajo vse življenje. Oče jim je dejal: »Otroci, glejte, vse te bodo pobili.« Sam sebi ponavlja: Imam dolžnost ohranjati njihov spomin. A gre tudi za vrednote, za katere so umirali.

Desetletja so skušali zabrisati njihov spomin. Njihova žrtev nam ni le nerazumljiv splet človeške hudobije, pač pa spomin in opomin za zavestno ohranjanje človeškega dostojanstva in svobode, za poklon njihovi žrtvi in za skrb, da človeško dostojanstvo varujemo tudi danes. Tako je prvim kristjanom spomin na pričevalce in poklon njihovi žrtvi ohranjal človeško in krščansko zavest o pravičnosti in svetosti. Ali je v nas še kaj te človeške dostojnosti, ki je lahko kvas slovenskega naroda? Potem ne bo posvetitev Mariji le zunanje izročilo, pač pa izziv, da ob spominu na Ehrlicha in druge žrtvovane lahko gojimo upanje, da njihova žrtev odpira vrata v bolj polno in zdravo življenje oseb in naroda. **D**